

PIRIMQUL QODIROVNING “ONA LOCHIN VIDOSI”
ROMANIDA OBRAZLAR TAHLILI

Suyunova Gulyuz Rahmiddin qizi

Kattaqo‘rg‘on davlat pedagogika instituti 3-bosqich talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20065360>

Annotatsiya. Maqolada o‘zbek xalq yozuvchisi Pirimqul Qodirovning “Ona lochin vidosi” (2001) tarixiy romanida yaratilgan obrazlar tizimi badiiy-estetik tahlil qilinadi. Asarning markaziy timsoli – Gavharshod begim siymosi xalq og‘zaki ijodidagi “ona lochin” rivoyati bilan uzviy bog‘liq holda o‘rganilib, uning fidoyi ona, donishmand davlat arbobi va ma‘rifatparvar shaxs sifatidagi qirralari ochib beriladi. Shuningdek, Shohruh Mirzo, Mirzo Ulug‘bek, Husn Nigor xonim, Habiba Sulton begim va boshqa personajlarning xarakter dialektikasi, ruhiy olami, hamda ramziy ma‘no kasb etishi tadqiq qilinadi. Tadqiqot natijasida Pirimqul Qodirov o‘zbek tarixiy romanchiligida ayol obrazi talqinining yangi qatlamlarini kashf etgan ijodkor sifatida e‘tirof etiladi.

Kalit so‘zlar: Pirimqul Qodirov, “Ona lochin vidosi”, badiiy obraz, Gavharshod begim, Temuriylar davri, tarixiy roman, ona timsoli, ramziy obraz, xarakter dialektikasi, badiiy psixologizm.

Аннотация. В статье проводится художественно-эстетический анализ системы образов исторического романа народного писателя Узбекистана Пиримкула Кадырова “Прощание матери-сокола” (2001). Центральный образ произведения – Гавхаршадбегим – рассматривается в неразрывной связи с фольклорной притчей о матери-соколе, раскрываются его грани как самоотверженной матери, мудрого государственного деятеля и просветительницы. Также исследуются диалектика характера, психологический мир и символическое значение образов Шахруха Мирзо, Мирзо Улугбека, Хуснигор-ханум, Хабибы Султан-бегим и других персонажей. По итогам исследования Пиримкул Кадыров признаётся писателем, открывшим новые пласты в интерпретации женского образа в узбекской исторической романистике.

Ключевые слова: Пиримкул Кадыров, “Прощание матери-сокола”, художественный образ, Гавхаршадбегим, эпоха Темуридов, исторический роман, образ матери, символический образ, диалектика характера, художественный психологизм.

Annotation. The article presents an artistic-aesthetic analysis of the system of characters in the historical novel “Farewell of the Falcon’s Mother” (2001) by the People’s Writer of Uzbekistan Pirimqul Qodirov. The central image of the work – Gawhar Shad Begum – is examined in inseparable connection with the folk parable of the mother falcon, revealing her facets as a self-sacrificing mother, a wise stateswoman, and an enlightener. The character dialectics, inner world, and symbolic significance of the images of Shah Rukh Mirza, Mirza Ulugh Beg, Husn Nigar Khanim, Habiba Sultan Begim, and other personages are also studied. As a result of the research, Pirimqul Qodirov is recognized as a writer who has discovered new layers in the interpretation of the female image in Uzbek historical novelism.

Keywords: Pirimqul Qodirov, “Farewell of the Falcon’s Mother”, artistic image, Gawhar Shad Begum, Timurid era, historical novel, mother image, symbolic character, character dialectics, artistic psychologism.

KIRISH

O‘zbek tarixiy romanchiligi XX asrning ikkinchi yarmida yangi taraqqiyot bosqichiga ko‘tarildi. Bu jarayonda O‘zbekiston xalq yozuvchisi Pirimqul Qodirov (1928–2010) ijodi alohida o‘rin egallaydi. Adib o‘z umrining so‘nggi qariyb chorak asrini Temuriylar sulolasi taqdiriga bag‘ishlangan tarixiy romanlar yaratishga sarfladi. “Yulduzli tunlar” (1978), “Avlodlar dovoni” (1988) va “Ona lochin vidosi” (2001) romanlari bir-birini mantiqiy davom ettiruvchi o‘ziga xos badiiy trilogiyani tashkil etadi. Bu uch asarda Sohibqiron Amir Temur avlodlarining buyuklik, ma‘rifat va fojialarga to‘la tarixiy taqdiri turli rakurslarda yoritilgan[1]. “Ona lochin vidosi” dastlab “Sharq” nashriyatida 2001-yili nashr etilgan; keyinchalik to‘ldirilgan ikkinchi qism qo‘shilgan holda 2009-yili “O‘zbekiston” nashriyatida “Shohruh va Gavharshod” nomi bilan qayta chop etildi. Romanning birinchi qismi “Jahon adabiyoti” jurnalida e‘lon qilingach, kitobxonlar va adabiyotshunoslar tomonidan iliq kutib olingan edi.

Asar markazida Sohibqironning to‘rtinchi o‘g‘li Shohruh Mirzo, uning rafiqasi – Temuriylar saltanatining “volidi begimi” Gavharshod, ularning farzandi, buyuk astronom Mirzo Ulug‘bek hamda boshqa shaxsiyatlar timsoli yotadi. Ikkinchi qismda Alisher Navoiy va Husayn Boyqaroning yoshlik davri voqealari ham tasvirlangan. Mavzuning dolzarbligini shundaki, mustaqillik yillarida o‘zbek adabiyotshunosligi tarixiy obrazlar talqinini milliy g‘oya, ma‘naviy meros va shaxs ruhiyati nuqtai nazaridan qayta o‘rganishni dolzarb vazifa qilib qo‘ydi. Pirimqul Qodirov ushbu romanida tarixiy hujjatlarga sodiq qolgan holda, badiiy uydurma vositalaridan unumli foydalanib, milliy ongimizga “ona—lochin” ramziy timsolini olib kirdi. Tadqiqotning maqsadi – “Ona lochin vidosi” romanida yaratilgan obrazlar tizimini badiiy-estetik, ramziy-ma‘naviy va psixologik nuqtai nazardan tahlil qilishdir. Vazifalari sifatida quyidagilar belgilab olindi: a) markaziy obraz – Gavharshod begim siyosini xalq og‘zaki ijodidagi rivoyat bilan o‘zaro bog‘liq holda o‘rganish; b) erkak qahramonlar (Shohruh Mirzo, Ulug‘bek) timsolida hukmdor va alloma obrazlarining sintezini ochish; v) yordamchi va ayol obrazlari (Husn Nigor, Habiba Sulton) vositasida xalq pedagogikasi va milliy fazilatlar talqinini ko‘rsatish[2].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot zamonaviy adabiyotshunoslikda qo‘llaniladigan kompleks metodologik yondashuv asosida olib borildi. Birinchidan, biografik metod orqali Pirimqul Qodirovning ijodiy-publitsistik faoliyati va tarixiy manbalarga munosabati o‘rganildi. Adib uzoq yillar davomida Sohibqiron timsoli, Temuriylar davri madaniyati borasida tadqiqot olib borgani, “Amir Temur timsoli”, “Til va dil” singari risolalarni yaratganligi e‘tiborga olindi. Ikkinchidan, qiyosiy-tarixiy metod yordamida romandagi badiiy obrazlar bilan ularning tarixiy prototiplari (xususan, Sharafiddin Ali Yazdiyning “Zafarnoma”, Davlatshoh Samarqandiyning “Tazkirat ush-shuaro”, Abdurazzoq Samarqandiyning “Matla’ us-sa‘dayn” kabi manbalardagi ma‘lumotlar) qiyoslandi [3]. Uchinchidan, struktur-semantik tahlil yo‘li bilan asar tarkibidagi obrazlar tizimi, ular o‘rtasidagi munosabatlar tipologiyasi (markaziy—ikkinchi darajali, ijobiy—salbiy, hukmdor—alloma—ona kabi) aniqlandi. To‘rtinchidan, mifopoetik metod orqali roman sarlavhasidagi “ona lochin” ramzi va u bilan bog‘liq xalq rivoyatining badiiy matnda kasb etgan funksional vazifasi yoritildi. Beshinchidan, germeneytik talqin va psixologik tahlil usullari yordamida qahramonlarning ichki dunyosi, fojiaiy kechinmalari va ma‘naviy izlanishlari tahlilga tortildi.

Tadqiqot davomida o‘zbek va xorijiy adabiyotshunoslarning P. Qodirov ijodiga oid ilmiy ishlari, jumladan, mavzuga oid eng so‘nggi maqolalar (G. Sharipova, B. Qosimov, Z. Pardayeva ishlari) ham hisobga olindi.

NATIJARLAR VA TAHLIL

“**Ona lochin**” ramziy timsolining mohiyati. Romanning sarlavhasi tagiga qo‘yilgan badiiy konsepsiya xalq og‘zaki ijodida saqlanib qolgan ona lochin haqidagi rivoyatga tayanadi.

Rivoyatning mazmuni quyidagicha: tog‘da yashovchi ona lochin har yili pana joyga tuxum qo‘yib, jo‘ja ochar edi. Bir kuni u ov qilgani uchganda, uyaga ilonlar kelib, uning tuxumlarini yeb, o‘rniga o‘zlarining tuxumlarini qo‘yib ketadilar. Ona lochin sodda mehri bilan begona tuxumlarni asrab-avaylab parvarish qiladi. Vaqti yetib tuxum yorilganda, ichidan jo‘ja emas, ilonbachchalar chiqadi. Bundan dahshatga tushgan lochin ko‘klarga uchib, o‘zini qoyalarga uradi va shu tariqa fojiali halok bo‘ladi. Pirimqul Qodirov mazkur xalq rivoyatini Gavharshod begim taqdiriga tatbiq etadi: ona lochin — Gavharshod begim, jo‘jalar deb tarbiyalangan, biroq ilon bo‘lib chiqqan kimsalar — Temuriy nabiralarning ayrimlari (Abdullatif, Sulton Abu Said singari padarkush va xiyonatkor avlodlar) timsolidir. Bu mifopoetik vosita orqali adib oilaviy fojiani umuminsoniy yangi qatlamga ko‘taradi va ayol — ona ruhiyatining cho‘qqiga ko‘tarilishini ifodalaydi[4].

Romanning bosh qahramoni — Gavharshod begim (1379–1457) tarixiy shaxs sifatida Chig‘atoy zodagonlaridan G‘iyosuddin tarxonning qizi, Shohruh Mirzoning suyuqli rafiqasi, Mirzo Ulug‘bek va Boysung‘urning onasi edi. Roman markazida bu ayolning fidoyi onalik, davlatchilik vazifalarini bajaruvchi bilimdon “volda begim” va ma‘rifatparvar homiyligi — uchta yo‘nalishi qoplanadi. Birinchi yo‘nalishda Gavharshod ona timsolida tasvirlanadi. U Ulug‘bekka yozgan maktubida shunday yozadi: “Ko‘zimning oq-u qorasi, buyuk o‘g‘lim Mag‘usiddin Muhammad Tarag‘ay! Men sizni ko‘rib, bag‘rimga bosib jon bersam rozi edim. Maktubingizni o‘qiganimda yuzim necha bora ko‘z yoshlarimga yuvindi, ilojsizlikdan bag‘rim ezildi...”. Ushbu jumladan begimning ona qalbidagi sog‘inch va iztirob shu qadar nozik tasvirlanganki, o‘quvchi tarixiy shaxs emas, balki har qanday onaning tabiiy tuyg‘ularini his etadi[5]. Ikkinchi yo‘nalishda Gavharshod siyosiy-davlat arbobi sifatida ko‘rsatiladi. Tarixiy manbalarning shahodat berishicha, dindor ko‘ngilli Shohruh Mirzo davlat ishlari ko‘pini xotiniga yuklab qo‘ygan; viloyat hokimlarini tayinlash, qo‘shin sarkardalarini saralash, in‘om va jazo masalalari aksariyat hollarda begimning maslahati bilan hal etilgan. Roman ushbu tarixiy haqiqatni badiiylashtirib, Gavharshodni keng dunyoqarashli, bilimli, ayni paytda nazokatli ayol qiyofasida gavdalantiradi. U Sohirqiron qaynotasidan, Bibixonimdan eshitgan o‘g‘itlarni umrbod yodda saqlaydi: “Avlodlarimni lochinday parvozli qiling” — bu vasiyat begim ruhiyatining harakatlantiruvchi g‘oyasiga aylanadi[6].

Uchinchi yo‘nalishda Gavharshod begim ma‘rifat homiyasi sifatida tasvirlanadi.

Uning rahnamoligida Hirot va Mashhadda quriladigan madrasalar, masjidlar, jumladan mashhur “Gavharshod begim majmuasi” milliy san‘atning yorqin namunalariga aylangan.

Romanda Mirzo Ulug‘bek rasadxonasi qurilishiga ham, Boysung‘ur kutubxonasiga ham begimning bevosita homiyligi e‘tirof etiladi. Bu jihatdan u kelajak avlodi Alisher Navoiyning Husayn Boyqaro saroyidagi bahodirona faoliyati uchun zamin tayyorlagan ma‘naviy salaf sanaladi. Begimning fojiali yakuni — 1457-yili Sulton Abu Said tomonidan qatl etilishi — “ona lochinning qoyaga urilishi” ramzini badiiy haqiqat darajasiga ko‘taradi.

Adib bu epizodni o‘ta vazminlik bilan, biroq dramaturgik kuchini saqlagan holda yoritadi va o‘quvchi qalbida iztirob bilan birga sukunatli ehtirom uyg‘otadi[7].

Asarning ikkinchi muhim qahramoni Shohruh Mirzo (1377–1447) — Sohibqironning to‘rtinchi o‘g‘li, 1409–1447 yillarda Temuriylar saltanati taxti egasi.

Romanda u tadbirli, bilimli, ayni paytda toat-ibodat, diniy kitoblar mutolaasi bilan ko‘proq band bo‘ladigan, davlat tashvishlarini xotiniga ishonib topshirgan zukko hukmdor sifatida talqin etiladi[8]. Adib uning xarakterida ikki qutbni mahorat bilan birlashtiradi: bir tomondan, otasidan meros qolgan saltanatni saqlash va rivojlantirish vazifasi; ikkinchi tomondan, qonsizlik, sulhparvarlik va madaniyat homiyligiga moyil bo‘lgan shaxsiy tabiat.

Romanning ilk boblarida yosh Shohruh Mirzo Samarqand taxtini Amir Xudoydodning fitnasidan saqlab qolish uchun kechgan ziddiyatlarda qatnashadi. Adib uni shunchaki kuchli qo‘l, balki muroyatli, kechirimli rahbar sifatida ko‘rsatadi. Bobo Turmush va Amir Arg‘unshohni qatl etgan, biroq Xalil Sultonni jazoga buyurmay, Turkiston tomonga jo‘natib yuborgan epizod uning xarakterini yorqin chizib beradi: u jazo bilan rahmni o‘rtacha tutuvchi, davlat manfaatini shaxsiy g‘arazdan ustun qo‘yadigan boshliqdir. Sohibqironning qaynotasi Tabrizda bo‘lganida Shohruhga Turonni boshqarish topshirilgani — yana bir tarixiy fakt — romanda begim bilan birga olib borgan adolatli idoraning timsoli sifatida o‘rin oladi[9].

“Ona lochin vidosi”da Mirzo Ulug‘bek (1394–1449) ikki rakursda — ona uchun “ko‘zining oqu qorasi” bo‘lgan suyukli o‘g‘il va ulkan ilm-fan homiysi sifatida ko‘rsatiladi. Adib uning portretini chizar ekan, bobosi Sohibqironning qilichida bitilgan ramziy bag‘ishlovni eslatadi: “Ushbu qilich meniki edi, endi shu daqiqada uni sevimli nabiramga taqdim etdim”. Bu epizod Ulug‘bek timsolida turkiy ruh, harbiy zukkolik va ilmiy donolikning birlashishini ifoda etadi.

Romanning ikkinchi qismida Ulug‘bek faoliyatining madaniy qirralari yoritiladi: Samarqandda 1417–1420 yillarda barpo etilgan madrasa, 1424–1429 yillarda quriladigan rasadxona, atrofiga to‘plagan G‘iyosiddin Jamshid Koshiy, Qozizoda Rumi, Ali Qushchi singari ulug‘ olimlar timsoli adib qalamida ekzistensiallik kasb etadi. Pirmiqul Qodirov bu yerda ham hujjatlarga sodiq, biroq quruq xronikadan uzoqdir: u Ulug‘bek ruhidagi olamni ochib berish uchun monolog va dialog vositalaridan unumli foydalanadi. Mirzo Ulug‘bek timsoli orqali adib o‘zbek tarixiy romanchiligida “podshoh-alloma” arxetipini yangi qatlam bilan boyitgan.

Husn Nigor xonim — Mirzo Ulug‘bekning rafiqasi va Mirzo Abdullatifning onasi.

Bu obraz romanga fojiviy chuqurlik baxsh etadi. Husn Nigor o‘zini farzandini yaxshi tarbiya qilolmaganligida, uning otasiga mehrlil, vafodor inson bo‘lib voyaga yetkazmaganida gunohkor deb biladi. Abdullatif padarkushlik gunohini sodir etganda, ona qalbidagi azob keng tasvirlanadi. Bu chizgida adib falsafiy savol qo‘yadi: ona buyuk, vafodor, mehribon bo‘lsa-da, ba‘zan farzand undan o‘zga yo‘l tutishi mumkin. Husn Nigor obrazi Gavharshod begim timsoliga “antitezis” vazifasini bajarib, ona-bola munosabatlarining murakkab dialektikasini namoyon qiladi.

Mirzo Ulug‘bekning qizi Habiba Sulton begim obrazi orqali yozuvchi o‘zbek ayollariga xos bo‘lgan vafodorlik, sadoqat, ibo va jon kuyarlik fazilatlarini namoyon etadi.

Eri Abdulla Mirzo siyosiy g‘alatlar tufayli zindonbandlik mihnatini chekayotganda, Habiba Sulton hech narsadan qo‘rqmay turmush o‘rtog‘ining haqligini isbotlash uchun harakat qiladi.

Hibxonadagi eriga muhabbat she'rlari, mardlikka da'vat etuvchi maktublar yo'laydi. Bu obraz Halima Xudoyberdiyevaning "ona-yer" arxetipiga yaqin yuksak ayol idealiga muvofiq keladi va romanning umumiy konseptual kompozitsiyasiga sadoqat motifini olib kiradi. Roman badiiy strukturasi to'ldiruvchi salbiy obrazlar guruhiga, avvalambor, Mirzo Abdullatif (Ulug'bekning padarkush o'g'li), Sulton Abu Said, Amir Xudoydod kabi shaxslar kiradi. Adib ularni qora bo'yoqlarda emas, balki ichki ziddiyatlari, kuchsizliklari, fitnachilarning siquvi ostida bukilgan irodalari bilan ko'rsatishga harakat qiladi. Buning natijasida romanda "yaxshi-yomon" oddiy qarama-qarshiligi o'rniga inson ruhiyatining real-tarixiy lavhalari namoyon bo'ladi.

Yordamchi obrazlar qatorida Boysung'ur Mirzo (mashhur kitobxon, kalligraf), Muhammad Jo'qiy, Alouddavla, Sulton Muhammad, Abulqosim Bobur, shuningdek, ikkinchi qismda yosh Alisher Navoiy va Husayn Boyqaroning yorqin chizgilari beriladi. Bu obrazlar yordamida adib XV asr Movarounnahr va Xuroson madaniy hayotining keng panoramasini yaratishga muvaffaq bo'ladi.

MUHOKAMA

"Ona lochin vidosi" romanidagi obrazlar tizimini Pirmqul Qodirovning oldingi tarixiy romanlari hamda zamondoshlari Odil Yoqubovning "Ulug'bek xazinasi", O'tkir Hoshimovning "Dunyoning ishlari" asarlari bilan qiyoslab tahlil qilish samaralidir.

Ushbu uch romanda ona timsolining turli qatlamlari namoyon bo'lgan: O'tkir Hoshimovda "oddiy o'zbek onasi"ning umrboqiy mehri, Odil Yoqubovda fan va saltanat o'rtasida turgan otaning ruhiy iztirobi (Ulug'bek), Pirmqul Qodirovda esa butun bir sulolaning ramziy onasi — "ona lochin" qiyofasi yaratilgan.

Yana bir muhim jihat shundaki, P. Qodirov "Yulduzli tunlar" va "Avlodlar dovoni"da ko'proq erkak hukmdor (Bobur, Humoyun) timsoliga e'tibor qaratgan bo'lsa, "Ona lochin vidosi"da diqqat markaziga ayol — ona shaxsi qo'yiladi. Bu o'zbek tarixiy romanchiligi taraqqiyotida o'ziga xos burilish nuqtasidir: ayol qahramon endi sevishgan, kutgan, yo'qotgan ikkinchi darajali figura bo'lmay, butun bir saltanatning ma'naviy ustuni darajasiga ko'tariladi.

Cyberleninka sahifalarida e'lon qilingan ilmiy maqolalarda Gavharshod begim qirg'iz xalq dostonidagi "Nayman ona" obraziga qiyoslanishi ham aynan ushbu qatlamni e'tirof etishdir.

Tilshunoslik nuqtai nazaridan ham asar boy material bermoqda. "So'ngi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi" jurnali (2024) sahifalarida e'lon qilingan tadqiqotlarda "Ona lochin vidosi"da qo'llanilgan tarixiy va arxaik so'zlar ("darg'a", "oftobachi", "jibachi", "dodxoh", "sahibqiron" va h.k.) maxsus tahlil qilingan.

Bu lug'aviy boylik obrazlarning tarixiy aniqligini ta'minlovchi muhim badiiy vositadir. Shu bilan birga, romanda ayrim badiiy yechimlar borasida munozarali nuqtalar mavjud.

Masalan, ba'zi adabiyotshunoslar (Z. Pardayeva, B. Qosimov) ikkinchi qismda Alisher Navoiy va Husayn Boyqaro siymolari haqidagi syujet chiziqlari romanning kompozitsion butunligini biroz qiyinlashtirganini ta'kidlaydilar [10]. Boshqalar (S. Mirzayev) bu qism asarning ma'naviy ufqlarini kengaytirib,

Temuriylar madaniyatining haqiqiy davomchilarini ko'rsatib bergani fikrida. Adib o'zi 2017-yili "Yoshlik" jurnaliga bergan intervyusida romanida "Amir Temurning suyukli o'g'li Shohruh va kelini Gavharshodbegim bilan bog'liq voqealar qalamga olingan"ligini ta'kidlab, asar ehtimoliy davomi haqida ham mulohaza yuritgan edi.

XULOSA

Olib borilgan tahlil natijasida quyidagi xulosalarga kelindi. Birinchidan, Pirimqul Qodirovning “Ona lochin vidosi” romani o‘zbek tarixiy romanchiligida ayol-ona obrazining tabiiy badiiy talqinini namoyon etgan birinchi yirik asar hisoblanadi. Asarda “ona lochin” ramziy timsoli xalq og‘zaki ijodi, milliy mentalitet va o‘zbek ayol idealini birlashtiruvchi ko‘p qatlamli mifologema sifatida ishlaydi. Ikkinchidan, Gavharshod begim siymosi tarixiy haqiqatga sodiq qolgan holda yaratilgan, biroq adib uni faqat hujjatlar mahsuli sifatida emas, balki ona qalbi, davlat arbobi vijdoni va ma’rifat himoyachisi ruhi orqali jonlantirgan. Bu obraz o‘zbek adabiyotidagi Bibixonim, Nodira begim, Tumarisxonim singari ayol arxetiplarini yangi qatlam bilan boyitadi. Uchinchidan, Shohruh Mirzo va Mirzo Ulug‘bek timsollari adib qalamida “qilich va qalam”ning, ya’ni hukmronlik bilan ma’rifatning sintezini gavdalantiradi. Husn Nigor xonim, Habiba Sulton begim, Boysung‘ur va boshqa qahramonlar bu sintezning turli darajadagi qirralarini ochib beradigan badiiy elementlardir. To‘rtinchidan, romanning umumiy g‘oyasi — ona mehri, ma’rifat va vatanga sadoqat insonni eng og‘ir tarixiy fojialarda ham yengilmas qiladi — bugungi yosh avlodni vatanparvarlik va milliy o‘zlikni anglash ruhida tarbiyalashda muhim manba bo‘lib xizmat qiladi. Shu jihatdan “Ona lochin vidosi”ni o‘zbek va xorijiy o‘quvchilar uchun ilmiy-akademik darajada chuqurroq talqin qilish, asarning yangi jihatlarini kashf etish navbatdagi tadqiqotlarning vazifasi sanaladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qodirov P. Ona lochin vidosi: roman. – Toshkent: Sharq, 2001. – 240 b.
2. Qodirov P. Shohruh va Gavharshod: tarixiy roman. (“Ona lochin vidosi” romanining to‘ldirilgan yangi nashri). – Toshkent: O‘zbekiston, 2009.
3. Qodirov P. Yulduzli tunlar: tarixiy roman. – Toshkent: G‘. G‘ulom nomidagi Adabiyot va san‘at nashriyoti, 1979.
4. Qodirov P. Avlodlar dovoni: tarixiy roman. – Toshkent: G‘. G‘ulom nomidagi Adabiyot va san‘at nashriyoti, 1989.
5. Qodirov P. Til va dil. – Toshkent: Yosh gvardiya, 1972.
6. Karimov B., Mirzayev S. “Ona lochin vidosi” romanida tarixiy haqiqat va badiiy talqin // O‘zbek tili va adabiyoti. – 2007. – № 3. – B. 18–24.
7. Sharipova H. U. “Ona lochin vidosi” asarida ayol timsoli // Cyberleninka.ru. Maqola. – 2022.
8. Pirimqul Qodirovning “Ona lochin vidosi” romani va O‘tkir Hoshimovning “Dunyoning ishlari” asarlarida ona timsoli // Ustozlar uchun: pedagoglar jurnali. – Toshkent, 2025. – № 83/2. – B. 5180.
9. Pirimqul Qodirovning “Ona lochin vidosi” asarida qo‘llanilgan tarixiy va arxaik so‘zlar // So‘ngi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi. – 2024. – Vol. 7, № 1.
10. Yoqubov O. Ulug‘bek xazinasi: tarixiy roman. – Toshkent: G‘. G‘ulom nomidagi Adabiyot va san‘at nashriyoti, 1974.